

Sprawozdania

Sprawozdanie z I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Diagnoza psychologiczna jako przedmiot badania i nauczania” Poznań, 11 czerwca 2011 roku

W dniu 11.06.2011 r. w Poznaniu odbyła się I Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Diagnoza psychologiczna jako przedmiot badania i nauczania”, zorganizowana przez Zakład Psychologii Ogólnej i Psychodiagnostyki Instytutu Psychologii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Konferencja miała miejsce w budynku Collegium Iuridicum Novum UAM. Program stanowiło 12 referatów, poprzedzonych wykładem inauguracyjnym, podzielonych na trzy sesje kończone dyskusją.

Umiejętność przeprowadzenia poprawnej oraz trafnej diagnozy stanowi jedną z podstaw profesjonalnych kompetencji psychologa. Jest to obszar, w którym spotyka się akademicka wiedza, umiejętności z zakresu stosowania narzędzi diagnostycznych oraz wartości etyczne i szacunek dla klienta korzystającego z usług psychologa. Dlatego też obszar diagnozy psychologicznej stanowi wspólny grunt do dyskusji dla praktyków, nauczycieli akademickich oraz badaczy. Założeniem organizatorów konferencji było spojrzenie na diagnozę psychologiczną jako na przedmiot nauczania na studiach psychologicznych, jak i jako na obszar badawczy, czego rezultatem jest dzielenie się doświadczeniami i refleksjami wynikającymi z praktyki akademickiej oraz prezentowanie wyników własnych badań.

Konferencję otworzył dyrektor Instytutu Psychologii UAM, prof. dr hab. Jerzy Brzeziński, który podkreślił znaczenie podejmowanej przez uczestników konferencji tematyki oraz podziękował organizatorom i przybyłym gościom za trud włożony w realizację tego przedsięwzięcia.

Pierwsza sesja rozpoczęła się od inauguracyjnego wykładu prof. dr hab. Anny Brzezińskiej (UAM), dotyczącego problematyki kształcenia na poziomie uniwersyteckim. Autorka przedstawiła wyniki badań przeprowadzonych wraz ze swoim zespołem oraz wskazała szanse i zagrożenia dla procesu edukacji w czasach transformacji, którą aktualnie przechodzimy. Podkreśliła jednocześnie zmiany, jakie zaszły zarówno w obrębie relacji, jak i roli nauczyciela i ucznia we współczesnym kształceniu. Omówiła trzy ideologie w edukacji – romantycznego indywidualizmu, transmisji kulturowej i progresywizmu rozwojowego – oraz problemy w pracy nauczyciela, podbudowane refleksją nad przyszłością nauczania na uniwersytetach i radzeniem sobie z aktualnymi i przyszłymi wymaganiami.

Następne trzy referaty dotyczyły przedmiotu „Diagnoza psychologiczna: podstawowe kompetencje”, nauczanego w Instytucie Psychologii UAM. Prof. dr hab. Władysław Jacek Paluchowski przedstawił ogólne założenia aktualnego bloku przedmiotowego, zarysowując jednocześnie historię jego powstawania. W wystąpieniu podniesiona została także kwestia ciągłego udoskonalania systemu kształcenia nowych diagnostów oraz uczynienia kursów wykładowych interaktywnymi, angażującymi studentów w proces nauczania. W kolejnym wystąpieniu dr Anna Słysz przedstawiła cele i założenia ćwiczeń i konwersatoriów oraz przybliżyła środki służące realizacji celów dy-

daktycznych w obrębie tych form zajęć. Autorka podzieliła się także swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi najczęściej popełnianych przez studentów błędów w realizacji zadania diagnostycznego w trakcie trwania kursu. Mgr Piotr Haładziński w swoim wystąpieniu przedstawił ocenę efektów kształcenia z zakresu diagnozy psychologicznej na podstawie analizy wyników testu wiadomości, przeprowadzanego wśród studentów na zakończenie kursu. Autor zwrócił uwagę na praktyczne korzyści wypływające ze statystycznej analizy wyników testu. Wskazał także na czynniki kształtujące ostateczny wynik testu, których identyfikacja jest pierwszym krokiem do ich kontroli.

Referat zamykający pierwszą sesję obrad konferencji wygłosiła prof. dr hab. Ewa Trzebińska (SWPS w Warszawie). Autorka zwróciła uwagę na to, jak ważna jest ocena zasobów i dobrostanu w psychologicznej diagnozie zdrowia psychicznego. Podkreśliła także konieczność zmian programowego nauczania diagnozy klinicznej w związku z powiększającym się obszarem wiedzy, obejmującym konstruktywne aspekty funkcjonowania człowieka.

Pierwsze trzy referaty w drugiej sesji wygłoszone zostały przez zespół pracowników Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie: dr Monikę Tarnowską, dr. Bartosza Zalewskiego oraz mgr Maję Filipiak. W pierwszym wystąpieniu dr Monika Tarnowska podjęła problematykę kompetencji diagnostycznych i ich prezentowania w dydaktyce. Autorka przedstawiła wyniki badań stanowiące podstawę do refleksji nad wpływem profesjonalnych kompetencji na skuteczność diagnostów oraz ich relacje z klientami. Poruszyła także problematykę uwarunkowań procesu diagnozy. Doktor Bartosz Zalewski przedstawił porównanie dwóch metod stosowanych w dydaktyce diagnozy psychologicznej: metody z udziałem osób badanych oraz metody z udziałem tzw. standardowych klientów. Autor omówił wyniki licznych badań nad skutecznością obu rodzajów metod, skupiając się przede wszystkim na efektach związanych z przeżyciami i komfortem uczestników badań. Podniósł także kwestie etyczne wiążące się z wykorzystaniem w badaniach „standardowych klientów” i realnych osób badanych oraz rodzaje motywacji osób poddających się badaniom studenckim. Problematykę wykorzystywania realnych uczestników badań w dydaktyce diagnozy podjęła także mgr Maja Filipiak. Opierając się na wieloletnim doświadczeniu zespołu dydaktycznego z SWPS w Warszawie, autorka przybliżyła nauczanie diagnozy psychologicznej z wykorzystaniem osób opowiadających o swoich problemach, z perspektywy potrzeb i przeżyć studentów. Na podstawie przeprowadzonych wraz z zespołem badań ankietowych wskazała na trudności, jakich najczęściej doświadczają studenci w trakcie prowadzenia diagnozy, które wypływają z charakterystyki powierzanego im zadania.

Zagadnienie nauczania diagnozy klinicznej na studiach magisterskich podjęła w swoim wystąpieniu mgr Dominika Ustjan (SWPS w Warszawie). Korzystając ze swego bogatego doświadczenia w prowadzeniu staży dla studentów i absolwentów psychologii oraz umiejętności nauczyciela akademickiego, autorka podzieliła się obserwacjami dotyczącymi trudności i problemów, z jakimi borykają się młodzi klinicyści zarówno w zakresie umiejętności praktycznych, jak i wiedzy teoretycznej, wymaganej dla postawienia trafnej diagnozy.

Dr Barbara Mróz (UWr) podjęła w swoim referacie, zamykającym drugą sesję obrad, refleksję dotyczącą losów absolwentów psychologii i możliwości wyboru dalszych ścieżek edukacyjnych. Autorka zanalizowała oferty doskonalenia umiejętności zawodowych psychologów. Podkreśliła również, że udział absolwentów w budowaniu programów edukacyjnych na dalszych etapach rozwoju zawodowego może mieć znaczący wpływ na atrakcyjność oferty kształcenia swoich kompetencji po studiach psychologicznych.

Trzecią sesję obrad konferencji otworzył referat, wygłoszony przez dr hab. Anetę Borkowską (UMCS) i dr Beatę Daniluk (UMCS), który dotyczył nauczania diagnozy neuropsychologicznej na studiach podyplomowych („Diagnoza i terapia neuropsychologiczna”), prowadzonych przy Instytucie Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorki krótko opisały diagnozę neuropsychologiczną, umiejscawiając ją w modelu diagnoz zaburzeń zdrowia, wskazując jednocześnie na specyfikę wnioskowania i zakresu wiedzy potrzebnego do sformułowania trafnej diagnozy neuropsychologicznej. Podały też refleksji problem związany z niedoborem i dezaktualizacją narzędzi służących diagnozie neuropsychologicznej oraz ograniczonymi możliwościami wykorzystania metod nieadaptowanych na polski grunt.

Kwestie trafności popularnie stosowanych narzędzi diagnostycznych poruszyły w swoim referacie prof. dr hab. Grażyna Krasowicz-Kupis (UMCS) oraz dr Katarzyna Wiejak (UMCS). Autorki przedstawiły wyniki badań własnych nad rozumieniem zwrotów językowych przez młode, dorosłe osoby w wybranych kwestionariuszach osobowości. Konkluzje dotyczące faktu, że wiele zdań i sformułowań używanych w narzędziach samoopisowych okazuje się niezrozumiałych dla badanych osób, rozbudziły dyskusję wśród uczestników konferencji na temat konstrukcji kwestionariuszy osobowości.

Referat zamykający konferencję wygłosiła dr Agnieszka Pasztak (UŚ). Scharakteryzowała ona specyfikę diagnozy psychologicznej dzieci do trzeciego roku życia. Autorka, korzystając z własnych doświadczeń jako psychologa praktyka, podniosła kwestie związane z kompetencjami profesjonalnymi, których wymaga rola diagnosty w kontakcie z tak specyficznym klientem oraz jego rodzicami. Wskazała również na trudności wynikające nie tylko ze specyfiki relacji, jaka nawiązywana jest między psychologiem a dzieckiem – klientem, ale także z braku narzędzi potrzebnych do prowadzenia diagnozy małych dzieci.

Wygłoszone referaty dały asumpt do owocnych dyskusji oraz zachęciły uczestników konferencji do stawiania pytań referentom i dzielenia się swoimi refleksjami. Zgodnie z założeniami organizatorów konferencja stała się miejscem wymiany doświadczeń z zakresu dydaktyki diagnozy psychologicznej między ośrodkami akademickimi, a także platformą dla uwspólniania wiedzy i dzielenia się wynikami własnych badań. W dyskusjach poruszane były między innymi tematy: unowocześnianie procesu dydaktycznego (w tym wprowadzanie nowych metod dydaktycznych), problemy związane z uatrakcyjnianiem oferty kursowej dla studentów, rola wykładowcy i motywacja studentów do uczestniczenia w zajęciach. Ponadto dyskutowano na temat związków i wzajemnych wymagań stawianych przez praktykę psychologiczną i psychologię akademicką w zakresie diagnozy psychologicznej.

*Piotr Haładziński
Instytut Psychologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*